

Bakalářská práce

- **Název práce:** Posouzení různých typů trvalých travních porostů pro použití v ekologickém zemědělství
- **Autorka práce:** Eliška Krajčová
- **Vedoucí práce:** Ing. Zuzana Hrevušová, Ph.D.

Cíle práce

- Vysvětlit mechanismy vzájemného ovlivňování mezi travními porosty, jejich druhovou diverzitou a ekologickými faktory stanoviště
- Představit nejvýznamnější typy trvalých travních porostů (TTP)
- Posoudit jejich vhodnost pro použití v ekologickém zemědělství

Trvalé travní porosty

- V ČR přes milion hektarů, z toho cca 444 tis. ha v režimu EZ
- **Produkční funkce:**
 - píče pro HZ,
 - sklizeň biomasy za účelem energetického využití → bioplyn
- **Mimoprodukční funkce:**
 - ochrana půdy proti větrné a vodní erozi,
 - ochrana druhové rozmanitosti,
 - filtrace vody,
 - zmírňování globálního oteplování prostřednictvím ukládání uhlíku,
 - zvyšování půdní úrodnosti,
 - poutání plynných exhalátů, fixace dusíku, produkce kyslíku
 - krajínotvorná, estetická a rekreační funkce...
- **Nevyužívané/zanedbané porosty ztrácí tyto funkce!**

Ekologické faktory

- Určují konkurenční vztahy mezi druhy, produkční schopnost TTP a ovlivňují jejich botanické složení
- **Neovlivnitelné:**
 - klimatické podmínky (nejdůležitější jsou srážky)
 - reliéf a expozice (strmé svahy se špatně obhospodařují)
 - geologický podklad (na vápencovém podkladu vyšší druhová bohatost než na silně kyselém)
 - půdní druh a půdní typ (potřeba půd s ideální vododržností)
- **Ovlivnitelné:**
 - **vodní režim půdy** → optimální mezofytní stupeň
 - **výživný režim půdy** → optimální mezoeutrofní stupeň
 - Obsah humusu
 - Půdní reakce (pH) → optimální pH 5,5 až 6,5
 - Biotické složky (producenti, konzumenti, dekompozitoři)
 - **využívání porostu** → dle charakteristiky konkrétního porostu

- Vegetace vyskytující se v dané lokalitě odráží její stanovištní podmínky a způsoby využívání → tudíž jednotlivé druhy zastoupené ve vegetaci mohou sloužit jako **bioindikátory**
- Intenzita a způsob využívání má vliv na **druhovou rozmanitost** travních porostů, která podporuje multifunkčnost travního ekosystému
 - Vysoká intenzita hospodaření snižuje druhovou rozmanitost
- Druhová diverzita rovněž klesá s rostoucí nadmořskou výškou a zvýšenou dostupností živin
- Zemědělci by na základě charakteristiky konkrétního typu porostu, jeho účelu a stanovištních podmínek měli být schopni určit vhodnost pastvy a sečení a jejich kombinovaného využití
 - Např. porostový typ *Arrhenatheretum* nesnáší pastvu, a naopak porostový typ *Lolietum* pastvu vyžaduje (ale je nutné kosení nedopasků)

Typologie TTP

- Roztřídění TTP na podobné porostové typy na základě zvolených parametrů
- Pomocí botanického snímkování
- Pro ekologické zemědělce důležitější než pro konvenční → přispívá k posouzení vhodnosti pro hospodaření (v EZ je nutné využívat kvalitní porostové typy, kvůli omezeným možnostem ošetřování)
- Mezi hodnotné travní porosty patří např. *Alopecuretum*, *Arrhenatheretum*, *Festucetum*, *Lolietum*, *Dactylidetum*

A photograph of a meadow with tall grasses and yellow flowers under a blue sky with clouds.

© Milan Chytrý – Psárková louka (Chroboly)

A photograph of a meadow with tall grasses and purple flowers, with a forest in the background.

© Ivana Paukertová – Ovsíková louka (Jablonec nad Jizerou)

A photograph of a meadow with low-growing plants and yellow flowers.

© Milan Chytrý - Jítkový porost (Třešť)

- Zlepšování porostů je do jisté míry možné různými pratotechnickými zásahy, ale je nutné brát v úvahu omezené možnosti v EZ a ekonomickou stránku
- Například mokřadní společenstva (*Phragmitetum* a *Molinietum*) plní řadu mimoprodukčních funkcí a jejich úprava na kvalitní produkční porosty je neekologická i neekonomická
- Mezi pratotechnické zásahy v EZ patří: pastva, seč, vláčení, válení, kosení nedopasků, smykování, přísevy, hnojení organickými hnojivy a občasné mulčování

Ekologický zemědělec s TTP

- Musí umět posoudit:
 - jaký typ porostu je vhodný pro hospodaření
 - zda lokalita splňuje stanovištní podmínky pro kvalitní porostový typ
 - zda se jeho pěstování vyplatí
 - zda z něho bude kvalitní píce
 - jakých potenciálních výnosů bude dosahovat
 - ohrožení šířením plevelů a jak velké je riziko zhoršení kvality porostu (v EZ zákaz herbicidů)
 - vhodný způsob obhospodařování
 - nutnost dalších pratotechnických zásahů
 - vhodnost a přístupnost lokality pro zásahy
- Nezapomenout splnit všechna kritéria pro dotace

- Důležitý je další výzkum na toto téma, který by přinesl nové poznatky, které by napomohly k rovnovážnému využití produkčních a mimoprodukčních funkcí TTP a optimalizování podpory ekologických zemědělců
- Do budoucna je nutné umět posoudit kompromisy mezi ekonomickým a environmentálním přínosem

Děkuji za pozornost

Eliška Krajčová

2022